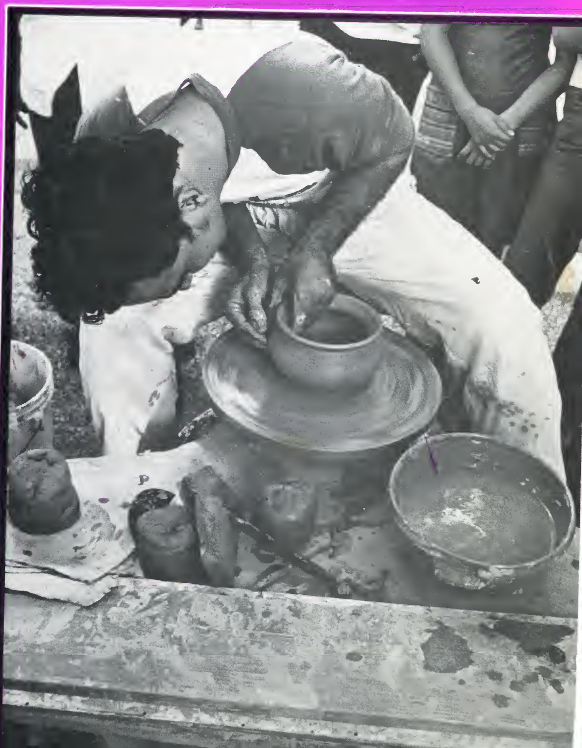
AÑA 9

9

NOVEMBER 1978

skol & komunidat

SINDIKATO DI MAESTRONAN DI ARUBA SIMAR

redaktie

j. jutten, j. j. coutinho, r. r. kelly,
a. vrolijk, m. winklaar, m. guda en f. booi

redaktie-adres:
paradera 82

bank:
a.b.n., banknr. v. 62583
t.n.v. "vorm"

layout en fotografie:
r. de graaff

drukker:
v.a.d.

abonnementen:
ned. antillen NAf. 12,50 per jaar
nederland NAF. 16,— per jaar
overige landen NAf. 17,— per jaar

simar

SINDIKATO DI MAESTRONAN DI ARUBA
zuidstraat 11, oranjestad,
p.o.b. 582, oranjestad,
tel. 4219

sekretaresse kantoor:
mevr. f. alexander

vergaderplaats:
zuidstraat 11
tel. 4219; simar-leden die hier willen vergaderen kunnen de sleutel op het kantoor afhalen

banken:
banco popular antiliano v-224-1
algemene bank nederland v-62503

nieuwe leden:
kunnen iedere dag opgegeven worden op het kantoor, zuidstraat 11

AÑA 9 - NO. 9
NOVEMBER 1978

skol i komunidat

sindikato di maestronan di aruba

De laatste tijd is er herhaaldelijk van bestuurszijde verklaard dat wij ervoor moeten waken dat er niet aan onze rechtspositie wordt getornd door de overheid en/of de schoolbesturen.
Wij willen dit doen door allerlei ontwikkelingen op rechtspositie- en onderwijsgebied nauwlettend in de gaten te houden en direkt en slagvaardig te reageren als dit nodig is.

KEN UW RECHTEN

Een heel vervelend punt is dat men bepaalde interpretaties geeft aan artikelen in de wet die niet altijd in het voordeel van de leerkrachten zijn.
Wij zijn echter van mening dat ook de leden in deze de taak hebben ervoor te zorgen dat hun rechtspositie niet wordt aangetast. Dit kunt u op de eerste plaats doen door op de hoogte te zijn van uw rechten zoals vastgelegd in de wet, door uw akte van benoeming goed door te lezen e.d.
Mocht u van mening zijn dat uw schoolbestuur niet handelt in overeenstemming met de wetten, stel het bestuur hier onverwijld van in kennis.
Wij kunnen aan de hand van enkele konkrete voorbeelden aantonen dat de houding van onze leden in deze te wensen overlaat.
— Na 2 jaar werkzaam geweest te zijn in het onderwijs hebt u er recht op vaste c.q. vaste pensioengerechtigde dienst aan te vragen en deze na verloop van tijd te krijgen (Skol i Komunidat sept. 1978).
Desondanks maken veel leerkrachten geen gebruik van dit recht of men gaat te werk alsof er sprake zou zijn van een gunst i.p.v. een recht.
— Bij het aanvragen van vrijstelling van dienst i.v.m. examens laten we ons al jarenlang afschepen met een dag of niets. Leerkrachten die alle problemen willen omzeilen worden ziek.
— Hoofden van scholen en direkteuren zijn vaak niet of slecht op de hoogte van de wetten die de rechtspositie van de leerkrachten en hun schooltype regarderen.
— Op veel scholen ontbreekt het L.M.A.
— Wij vragen makkelijk een of meer dagen buiten bezwaar aan, zonder op de hoogte te zijn van de konsekwenties.
Uit bovenstaande mogen we konkluderen dat de leerkrachten door hun onverschillige houding t.a.v. hun rechtspositie er mede schuld aan zijn dat de overheid en bepaalde schoolbesturen het ook niet zo nauw nemen.
De R.P.C. publiceert de laatste maanden een serie artikelen over de rechtspositie om u zo in kennis te stellen van het minimale dat u

omtrent uw rechtspositie hoort te weten.
Let wel, u verzwakt uw rechtspositie als u niet voldoende op de hoogte bent van bepaalde essentiële zaken.

S.O.M.

Het bestuur van de Simar heeft in de afgelopen weken deelgenomen aan besprekingen met de Stichting "Siña na otro manera" (S.O.M.) over het rapport van prof. J. J. Dumont betreffende het Speciaal Onderwijs aan kinderen met leermoeilijkheden.
De Simar heeft om de volgende redenen deelgenomen aan deze besprekingen: In de eerste plaats omdat het hier het onderwijs betreft en óók omdat wij akkoord gaan met de gedachtengang dat kinderen met leermoeilijkheden geholpen moeten worden.
In ons onderwijssysteem vallen deze kinderen namelijk tussen de wal en het schip.
In het verleden hebben wij ons altijd opgesteld *tegen* "remedial teaching" omdat dit o.i. een lapmiddel is. Naar onze mening komt een groot deel van de kinderen daarbij toch niet aan bod.
Wij denken hier nog steeds hetzelfde over. Wij geloven ook dat het bij de gedachtengang achter deze nieuwe opleiding eveneens het geval zal zijn; dat dit te beperkt is en dat je dan nog niet de hele groep kinderen waar het om gaat te pakken hebt.
Desondanks geloofden wij toch mee te moeten werken, daar dit in ieder geval een poging is om iets te doen in het belang van het kind.
Wij hopen dan ook dat e.e.a. zo wordt uitgevoerd dat het beoogde resultaat bereikt wordt. Tevens dat bij de uitvoer van het plan men de doelstelling voor ogen houdt en geen persoonlijke belangen laat prevaleren of vetes op de voorgrond gaat schuiven.
Wij vrezen anders dat je hierdoor straks een even klungelige opzet krijgt als bij de lerarenopleiding het geval was.
Zowel het Departement van Onderwijs, als Onderwijszaken en de APA waren uitgenodigd om deel te nemen aan de analyse van het rapport van Dumont, maar hebben verstek laten gaan.
Inmiddels is het Departement alleen aan de gang gegaan, zonder de S.O.M., dit zet ons aan het denken.
De voorbereidende besprekingen hebben dus plaatsgevonden tussen S.O.M., P.D.B. en Simar, wat het P.D.B. weer in een moeilijke positie plaatst, daar zij mee heeft gedacht, zelfs een verslag n.a.v. het rapport en de diskussies daaromtrent heeft opgesteld, maar rechtstreeks onder het Departement valt, die haar eigen koers gaat varen.
De heer Peterson, direkteur Departement van Onderwijs afd. Aruba heeft afgezien van een vergadering over het rapport, welke op maandag 23 oktober gehouden zou worden, o.m. omdat hij de vakbond daarbij niet aanwezig wilde zien. De "Simar-fobie" kwam weer eens om het hoekje kijken.

Rektifikatie

In Skol i Komunidat van september 1978 staat een artikel van de R.P.C. over vaste dienst. Wij zijn erop gewezen dat er misschien enige verwarring zou kunnen ontstaan tussen vaste pensioengerechtigde dienst en vaste dienst.
In het artikel wordt alleen bedoeld de vaste pensioengerechtigde dienst. De mogelijkheid bestaat dat iemand wel in vaste dienst is aangenomen, maar niet in vaste pensioengerechtigde dienst.
Deze persoon heeft dus alle voordelen van iemand die in vaste dienst is, maar is geen deelgenoot van het Pensioenfonds.
Tot zover deze rektifikatie van het artikel.

De lerarenoplijding Aruba (2)

Het artikel "De Lerarenoplijding Aruba" in het vorige nr. van Skol 1 Komunidat, heeft de ontstemming gewekt van de huidige wnd. kursusleider van deze opleiding, drs. E. O. Alberga. Na lezing van dit artikel schreef hij een reaktie waarin hij meedeelde dat hij het totaal niet eens was met de voorstelling van zaken in genoemd artikel. Toen zijn stuk klaar was, besloot hij het toch maar niet in te sturen (desondanks hebben wij het artikel in ons bezit en het valt niet moeilijk te raden waarom besloten werd het maar niet in te sturen. Behalve een serie fraai-gebouwde volzinnen komen wij er vrijwel niets in tegen dat de situatie verheldert). In plaats daarvan vroeg en kreeg hij een gesprek met de redaktie van Skol 1 Komunidat, waarbij hij de redaktie verzocht een rektifikatie-artikel te schrijven.
De redaktie legde de heer Alberga uit dat zij voor haar artikel informatie had gekregen van een flink aantal mensen die het weten kunnen. De redaktie oordeelde het juister dat, wanneer de heer Alberga er een andere mening op na hield hij beter zelf zijn ideeën op papier kon zetten. Skol 1 Komunidat zou zijn artikel plaatsen zonder een letter weg te laten.
De heer Alberga zegde toe dat hij dat zou doen en dat hij met keiharde cijfers en bewijzen zou komen, die o.m. zouden aantonen dat er wel degelijk akkountantsonderzoeken zijn geweest. Wij zouden het artikel diezelfde week nog ontvangen. We wachten er echter nog steeds op.
Het niet-ingezonden artikel van de heer Alberga eindigt als volgt: "Jammer dat het niet begrepen kan of wil worden dat onze intentie blijft, de in 1976 geërfde Lerarenoplijding te maken tot een Lerarenopleiding". Wij kunnen slechts stellen dat het jammer is dat de houding van de wnd. kursusleider bij ons meer vragen heeft opgeroepen dan heeft beantwoord.
Red. Skol 1 Kom.

Vakantie, vrijstelling van dienst, enz.

INLEIDING

Hoeveel keer komt het niet voor dat een kollega wil weten op hoeveel dagen hij recht heeft b.v. als hij verhuist of na hoeveel dagen hij een doktersbriefje moet meebrengen als hij ziek geweest is.
Deze en andere vragen worden vaak onvolledig beantwoord, omdat degenen tot wie men zich wendt slecht geïnformeerd is of in ieder geval niet erg goed thuis is in de regeling betreffende vakantie, vakantie-uitkering en vrijstelling van dienst. Deze regeling is te vinden in het Publicatieblad no. 44 A° 1969.
Aangezien het te ver zou voeren de regeling in zijn totaliteit te laten opnemen in ons blad, zijn wij zo vrij geweest die dingen uit P.B. 44 te lichten, waarvan wij meenden dat zij u van dienst zouden kunnen zijn. Mocht het niet duidelijk genoeg zijn of zijn er bepaalde zaken, waar u iets meer van zou willen weten, dan kunt u zich altijd richten tot één van de R.P.C.-leden. Om elk misverstand te voorkomen het volgende: P.B. 44 is van toepassing op elke leerkracht.

VAKANTIE

In artikel 17 lid I staat dat de leerkracht vakantie geniet op dezelfde dagen waarop de leerlingen van zijn school vakantie hebben. En in lid 2 staat dat de leerkracht zich gedurende ten hoogste 6 dagen van de vakantie ter beschikking van zijn schoolbestuur houdt ten behoeve van werkzaamheden van onderwijskundige en/of schoolorganisatorische aard.

En verder vindt u in artikel 17: één van de vakanties moet minstens 4 weken duren.
In artikel 18 staat dat direkteuren en hoofden van scholen op hun verzoek extra vrije dagen kunnen krijgen, als zij gedurende de vakantie werkzaamheden van schoolorganisatorische- en/of onderwijskundige aard hebben verricht.
Worden de extra vrije dagen hun geweigerd in het belang van het onderwijs, dan krijgen ze hiervoor een uitkering. Krijgen ze de extra vrije dagen, dan moeten die worden opgenomen voorafgaande aan/of aansluitende op een schoolvakantie.

In artikel 19 maken wij kennis met het volgende: Wanneer een leerkracht ziek (arbeidsongeschikt) is geweest in een vakantie kan hij op zijn verzoek extra vrije dagen krijgen, als de dienst het toelaat. Deze moeten dan opgenomen worden voorafgaande aan of aansluitende op een vakantie.
Bij een eventueel uitstel heeft belanghebbende nog twee schooljaren om deze extra vrije dagen op te nemen.
Als de belanghebbende geen verzoek indient voor het verkrijgen van de extra vrije dagen welke in het schooljaar voorafgaande aan het afgelopen schooljaar konden worden aangevraagd, dan verliest hij zijn aanspraak hierop.

VAKANTIE-UITKERING

In artikel 22 lezen wij dat de vakantie-uitkering zes procent (6%) van het inkomen bedraagt voor elke daarvoor in aanmerking komende kalendermaand. Voor het bepalen van de uitkering gebruikt men het inkomen zoals die is per 1 april van het jaar, waarin de vakantie-uitkering uitbetaald wordt. Deze vindt plaats in de tweede helft van de maand juni, uitbetaald over de periode van twaalf maanden aangevangen met de maand juni van het voorafgaande schooljaar.
Een voorbeeld ter verduidelijking: Een leerkracht is per 1 oktober 1978 in dienst getreden en verdient per 1 april 1979 f. 1500,— per maand (kindertoelage, overuren, e.a. toelagen zijn hierbij ingerekend).
Zijn jaarsalaris is dan 12 x f. 1500,- = fl. 18000,—. Hij heeft van 1 oktober tot 1 juni gewerkt en dat zijn in totaal 8 maanden. Zijn vakantie-uitkering is dus 8/12 x 6 x f. 180,— = f. 720,—.
Wanneer een bepaalde leerkracht minder dan 15 dagen gewerkt heeft gedurende een bepaalde kalendermaand, bijvoorbeeld om-

dat hij meer dan twee weken verlof buiten bezwaar heeft genomen, dan ontvangt hij geen vakantie-uitkering over die kalendermaand.

BIJZONDERE VRIJSTELLING VAN DIENST

In hoofdstuk V van deze regeling vinden wij artikel 26 dat voor ons van belang is, omdat wij hierdoor weten welke bijzondere omstandigheden ons één of meerdere dagen verlof geven.
Dit artikel wordt ingeleid met de volgende zinsnede: Tenzij de belangen van de dienst zich daartegen verzetten, wordt aan de ambtenaar of zijn daartoe strekkend mondeling of schriftelijk verzoek door de bevoegde autoriteit vrijstelling van dienst wegens bijzondere omstandigheden, met behoud van vol inkomen verleend, waarbij wij u aandacht willen vragen voor onderdeel I l. van dit artikel (u vindt die hieronder vermeld). Er bestaat t.a.v. dit punt meningsverschil en wij willen u mededelen dat het Simarstandpunt is zoals het staat in onderdeel I l.

Eén van de vakanties moet minstens vier weken duren.

I. a. op de dag van zijn ondertrouw;
b. bij zijn huwelijk: vier werkdagen;
c. op de dag van het huwelijk van bloed- en aanverwanten in de eerste, tweede en derde graad;
d. bij bevalling van zijn echtgenote: twee werkdagen;
e. op de dag van zijn kerkelijke bevestiging en Eerste Heilige Communie en op die van zijn echtgenote, kinderen, stief- of pleegkinderen;
f. op de dag van herdenking van zijn 25-, 30-, 35- en 40-jarig ambtsjubileum;
g. op de dag van herdenking van zijn 25- en 40-jarig huwelijksjubileum;
h. op de dag van herdenking van het 25-, 40-, 50- en 60-jarig huwelijksjubileum van zijn ouders, stief-, schoon-, pleeg- of grootouders;
i. bij ernstige ziekte van zijn echtgenote, ouders, stief-, schoon- of pleegouders, kinderen, stief- of pleegkinderen: ten hoogste vijftien dagen; mocht blijken dat dit aantal in bepaalde omstandigheden niet toereikend is, dan kan artikel 29 toepassing vinden;
j. bij overlijden van echtgenote, ouders, stief-, schoon- of pleegouders, kinderen, stief- of pleegkinderen: twee werkdagen;
k. bij overlijden van grootouders, huisgenoten en bloed- en aanverwanten tot en met de derde graad: één werkdag;
l. op de dag vóór en op de dagen waarop een examen ter verkrijging van een wettelijk erkend diploma wordt afgelegd.

II. a. indien hij gehuwd is of een eigen huishouding (dus ook ongehuwden met eigen huishouding) heeft, bij verhuizing op het eiland waar hij zijn standplaats heeft: twee dagen, en in geval van verhuizing naar een ander eiland: twee dagen zowel vóór het vertrek naar als na aankomst op de nieuwe standplaats;
b. indien hij ongehuwd is en geen eigen huishouding heeft, bij verhuizing

(vervolg op pag. 7)

Teacher of the month:

Irene Robles de Medina

Verlegen lachend: ik wil echt geen publiciteit! heeft Irene met 3 jaar achterstand haar vijfentwintigjarig jubileum bij het onderwijs gevierd.
In 1950, nu meer dan achtentwintig jaar geleden, begon zij als twintigjarige op de Abraham de Veerschool als handwerken handenarbeidleerkracht en kleuterleidster. Die geschiedenis is trouwens typerend voor Irene.
Zij was dat jaar met vakantie op Aruba (ze is afkomstig uit Suriname) en na een dringend verzoek van de kant van het Arubaanse onderwijs stemde zij erin toe, tijdelijk een helpende hand toe te steken. En hier zit ze, na achtentwintig jaar, nog! Er is in al die jaren wel het nodige veranderd, meestal ten goede, vindt ze. Zo zijn de klassen veel kleiner geworden, van 45 leerlingen toen tot zo'n 15 à 20 nu. Ook is de houding van jongens ten opzichte van bepaalde onderdelen van haar vak — en die van meisjes ten opzichte van andere — veel positiever geworden. Nu kan een jongen even rustig huishoudelijke werkjes doen als een meisje leren timmeren. En waarom niet? vindt Irene; al dat onderscheid tussen 'jongenswerk' en 'meisjeswerk' is toch maar flauwekul. Wat betreft de samenwerking onder de kollega's vindt Irene, dat het wel beter kan. Nu is er eigenlijk veel te weinig uitwisseling van kennis en ideeën.
Wat ze een duidelijk negatieve ontwikkeling vindt, is dat de ijver en leergierigheid van de leerlingen verminderd is. Zij denkt dat dat komt omdat de kinderen thuis veel minder aandacht krijgen.
Aandacht voor kinderen, dat is trouwens Irene's fort. Jarenlang was zij aktief als leidster van het NPG; bij velen is zij dan ook beter bekend als Heko (helpen koken). Zonder haar bezielende leiding had de padvinderij nooit kunnen zijn wat hij — in zijn bloeitijd — geweest is.

Aktief als leidster van het NPG.
(8 augustus 1962: bezoek aan Lago).

ENIGE VRAGEN aan de gedeputeerde van gezondheidszorg

Is het waar dat op 10 oktober 1978 in het Horacio Oduber Hospitaal alhier een meisje van 10 jaar aan haar amandelen geopereerd werd,

dat dit meisje na de operatie in het hospitaal werd opgenomen, dat zij daar bleef doorbloeden zonder dat iemand naar haar keek,

dat toen de ouders 's middags op bezoek kwamen zij al veel bloed verloren had en de ouders haar aantroffen met een infuus,

dat het infuus op onjuiste wijze was aangebracht en zonder de dokter te raadplegen,

dat het meisje tijdens bovenvermeld bezoek bloed begon over te geven uit neus en mond en

dat toen de ouders een verpleegster om hulp vroegen, zij te horen kregen: "Ik kom straks, ik heb ook maar twee handen",

dat toen de betrokken dokter arriveerde hij het meisje direkt met bed en al naar de intensive care liet overbrengen en de ouders meedeelde: "Ik zal alles doen om te proberen haar te redden".

Indien bovenstaande vragen bevestigend beantwoord worden, kan de gedeputeerde dan mededelen welke maatregelen inmiddels genomen zijn of zullen worden genomen om dergelijke gebeurtenissen in de toekomst te vermijden?

Dokter

Een dame komt bij een dokter hier op Aruba op het spreekuur. Ze heeft zich netjes gekleed voor de gelegenheid. De dokter behandelt haar korrekt. Aan het eind van het bezoek blijkt dat de dame gouvernementspatiënt is. De dokter wordt boos en vraagt haar verwijtend of ze zich niet kon laten verzekeren, zodat hij ook nog wat aan haar kon verdienen. Aan gouvernementspatiënten verdient hij niets extra's. De dame gaat huilend weg.

Tamarijn i Divi-Divi:

Ger Bosch in aktie bij het bedreigde Tamarijn

Relashona ku e potretnan di e situashon na Tamarijn i Divi-Divi beach hotel ku a sali den Skol i Komunidat no. 8 nos a haya algun informashon adishonal.

Manera tur hende por konstata e situashon di e beach aki na Eagle ta deplorable. E lama ta algun meter for di e kaminda grandi. Ya e lama a yega di laba algun di e kambernan di Tamarijn. Tamarijn a biní sabiendo of spiertá pa e lama ku por ta peligroso. Tempo ku a haya permiso pa konstrui Tamarijn a haya klaramente for di DOW ku konstrukson di e hotel na e sitio ey lo ta bou propio responsabilidat.
Gobierno Insular a manda buska un eksperto for di Hulanda pa bin duna un konseho.
Konklushonnan di e eksperto ta:

E proseso ta algo natural di kibra i traha bek. Loke e doñonan di Tamarijn a hasi den lama, basha piedra, eks. no mester a sosode. Ademas ku promé algo wordu hasi mester hasi un estudio di 2/3 aña, di e lama den besindario te na Malmok. Esaki ta loke mas o menos e piskadonan di Rancho tambe ta bisa. Pero esaki no tabata bon.
E doñonan di Divi-Divi a manda un eksperto miho "from God's own country".

E eksperto aki, kedando un par di dia na Aruba, a yega na e konklushon ku "mester traha pier den e lama na Eagle dilanti di e hotelnan". Esaki lo yuda e situashon.
I que hubo di e resto di e beach, Palm Beach, Malmok?
Tur hende por nota ku despues di konstrukshon di hotel Concorde Palm Beach no ta Palm Beach mas. Dor di e haltura i e situashon di e hotel ta baha un tremendo biento ku ta sutabo ku e santo di lama. I si Playboy bini kon lo ta? Ta sigi yena santo den pueblo su wowo?
Bolbiendo bek na e situashon dilanti Tamarijn i Divi-Divi. E doñonan kier laga pasa awor ku ta Gobierno su falta ku e hotelnan ta wordu menasa. I e konklushon di e Merikano Mester wordu ehekuta. Segun tin planea Gobierno Insular a enkarga e firma BOSCH pa konstrui e piernan. Pa e kabesura i persistensia di Tamarijn i Divi-Divi pueblo di Aruba mester bai paga BOSCH US$ 350.000,—!
Kolmo de los kolmos ta e hecho ku BOSCH tambe ta un di e doñonan di Tamarijn Beach Hotel. Analisa e situashon: E doñonan a hasi fout i Gobierno ta paga pa nan fout.
Ademas Gobierno ta sigur ku e piernan lo kumpli ku nan meta?

Pueblo ta paga $ 350.000,—!

Poko dia pasá nos por a mira i lesa den nos diarionan ku un grupo di studiantenan Arubano a slag pa nan "kandidaats" na Rechtshogeschool. E studiantenan aki di kual mayoría ta studiando mientras nan ta trahando tambe sigur por ta orguyoso di por a pasa e fase aki ku eksito. Despues di e fase aki nan tin ku sigi pa e "doctoraalsfase" 2 à 3 aña pa despues nan por haya nan "bul" komo meester in de rechten. E estudio den e doctoraalsfase ta hopi mas difisil i pisá, esei tur hende ta di akuerdo kuné.
E estudio aki di ley, ta hopi kostoso tambe. No solamente bo tin cu paga fl. 200,— pa aña komo "inschrijfgeld" sino e bukinan ku bo mester kumpra ta hopi karo, cada aña lo bo tin ku kumpra alrededor di tres à kwatro shen florin na buki, esaki pa barata.

Kuminsa na Aruba, mester kaba na Korsou

Durante di e kandidaatsfase "college"-nan

Na Hogeschool:

Studiantenan di Aruba ta topa ku hopi kontra-tiempo!

(asina e lesnan na Hogeschool ta wordu yamá) tabata wordu duná na Aruba mes dor di e dosentenan di Aruba i tambe di Korsou.
Por ser bisá ku tanto di parti di e docentenan di Aruba komo di parti di e docentenan di Korsou un koperashon estupendo ta wordu duná na e estudiantenan den e fase aki. Asta tin dosentenan ku ta "willing" tin biaha pa bin spesial for di Korsou pa duna poko ekstra "werkcollege" den tempo di eksamen. E dilema ta kunsa ora ku e "kandidaatsfase" ta trei lomba, i ku ta bai kunsa ku e doctoraalsfase. Pa e doctoraalsfase collegenan ta wordu duná *solamente i esklusivamente* na Korsou. Es desir pa bo sigi bo estudio lo bo tin ku bai Korsou. Pa esnan ku ta studiando full-time i ku ademas tin un beurs esaki no ta mucho problema, nan ta djis bai biba na Korsou pa un par di aña pa termina nan estudio. Pa esnan ku tin nan trabow aki na Aruba e problema ta kunsa. Nan *no* por bai biba na Korsou, kon hasi?

Gobierno sentral a trata na aliviá e situashon aki poniendo ticketnan disponibel pa e estudiantenan aki, ya asina nan por biaha pa Korsou riba e dianan ku tin college pa nan. Hopi hende lo pensa: "Há, e hendenan ey si tin suerte; tur siman nan ta bai "trip" na Korsou i Gobierno ta paga pa nan". Pero un kos ta sigur: Pa esnan ku ta hasiendo e tripnan aki e *no* ta nada pret. E studiantenan di Aruba di DI tin di bai Korsou diamars merdia bolbe e mesun anochi i diahuebs merdia keda drumi na Korsou bolbe diabierna anochi. E studiante di DII ta bai diahuebs merdia bolbe e mesun anochi. Dos ticket ta wordu poní disponibel kada siman dor di gobierno. Pero, tur hende lo puntra nan mes; lo no ta mas fasil i hopi mas barata si e collegenan aki wordu duna na Aruba meskos ku a sosodé den e kandidaatsfase?
I aki nos a topa e punta di e blufein!
Tin dosentenan ku ta willing pa bin duna college na Aruba pero . . . nan no tin *mag* di hasi esaki. Ta *terminantemente* prohibí pa duna college na estudiantenan di DI of DII na Aruba.
Pakiko? E motibo ta "zweef" den espasio!
E College di curatoren a dicidí ku tur college den e doctoraalsfase mester wordu duná, uniko i esklusivamente na Korsou i ku esnan ku kier sigi e collegenan aki mester bin Korsou. Parse ku e hendenan ta pensa: "ta mas fasil pa hase e sero serka Mozes, ku hiba Mozes serka e sero". Ora ku a wordu puntrá un biaha mas pakiko?
Nan ta duna komo kontesta ku nan no kier "wijk af" for di e "principe" aki. Un "principe" naturalmente ku ta duna politikonan manera Betico Croes mas kaminda pa e kana!

Video

Despues, mirando ku ta imposibel (ta nán ta manda) pa kibra e "principe" apsurdo aki, a wordu tratá pa pone e collegenan ku wordu duná na Korsou riba video-tape i laga drainan na Aruba pa e estudiantenan. Lokual atrobe ta sali hopi mas barata. Pero, esaki tambe a wordu boikoteá bárbaramente pa e *top* di Hogeschool. No solamente tin algun dosente ku no kier pa nan collegenan wordu poní riba video (prinsipalmente esnan conservativo ku no kier bai ku avanse di tempo), sino ku dor di e curatornan atrobe e plan a wordu poní den deep-freeze".
E plan aki asta a jega den e fase ku ela wordu aprobá pa ministerraad pa kumpra full e ekipo pa graba e college-nan, esaki ta un par di aña pasá, i te awe nada!

Ta parse ku den e top di Hogeschool tin algun hende sintá ku ainda tin e mentalidat paternalista di e tempo "pré-statuut". Pa nan tur kos mester sosede na "kapital, Willemstad". Ta tristo pa konstatá ku juist serka e personanan ku bo ta spera di topa "common sence" bo ta topa "oogkleppen". No ta e mentalidat aki mes a krea personanan manera Henny Eman?
No ta e mesun mentalidat aki ta dunando Betico Croes su armanan den su man? En bes di realisá ku nos país ta konsistí di islanan separá pa basta pida lamá, i ku esaki ta trese problemanan di komunikashon kuné.
En bes di trese aserkamento entre e islanan; e mentalidat sentralista aki ta krea *frikshonnan;* ta lanta sentimentonan di renkor serka habitantenan di e islanan "chikito"!
Ta duele pa konstatá ku nos instituto di estudio mas halto na Antias ta wordu dirihí pa personanan di e mesun mentalidat kolonial aki!

Rooster

Den añanan anterior a wordu teni mas kwenta ku e studiantenan di Aruba. Parse ku en bes di bai dilanti ta atras nos ta bai. Den e ultimo dos añanan e collegenan di DI i DII tabata poní riba diahuebs, diabierna i diasabra. Di e manera aki e studiantenan di Aruba por a bai Korsou diahuebs i bolbe diasabra. Esaki ta trese kuné ku nan ta bula dos biaha só, es desir menos molester i gasto.
Pero e aña aki nan a disidí di trese kambio:
Pa DI nan a disidí di pone:
Un college riba dialuna (belastingrecht);
Dos college riba diamars (procesrecht i pri-vaatrecht);
Dos college riba diahuebs (privaatrecht i staatsrecht);
Dos college riba diabierna (strafrecht i handelsrecht).

Ta kon e studiantenan di Aruba tin ku hasi awor?
No tin moda di hasi, berdat? Bai 3 of kwater biaha Korsou. No solamente ku esaki ta sumamente molestoso pa e studiante pero ta *dos ticket* so tin na nan disposishon pa siman. Asina ta: *nan mester perde les*, kier of no kier.

Daggeldvergoeding

I komo sifuera tur e kontratiemponan aki no tabata sufisiente, awor Departement van Onderwijs di Aruba a manda un "voorstel" nobo pa nos Minister di Enseñansa pa baha, *lesa bon: Baha*, e daggeldvergoeding ku e studiantenan ta hajando awor, ku ni jega no ta jega pa kubri e gastonan.
Ta asina ku pa kada college ku nan haja riba un dia, nan ta risibi fl. 20,—. Si tin dos college riba un dia nan ta haja fl. 40,— Departement van Onderwijs kier meen ku esaki ta mucho hopi.

Un spesifikashon chikito di e gastonan ku e estudiantenan tin:

Jega Korsou:

Taxi airport-hogeschool	fl. 10,—
Hogeschool-hotel	10,—
Hotel (barata: Park of Paris)	20,—
Kuminda anochi	10,—
Ontbijt majan mainta	5,—
Kuminda merdia	12,—
Taxi pa restaurant	10,—
Taxi restaurant-hogeschool	10,—
Consumptie hogeschool	3,—
Taxi hogeschool-airport	10,—
Parkeergeld airport Aruba	6,—
	fl. 106,—

E gastunan aki ta kalkulá riba dos dia ku tin dos college. Por ehempel: Bai diahuebs haja dos college keda drumi na Korsou, dos college riba diavierna, bula bek pa Aruba anochi. Pa kwater les ta haya: 4 x fl. 20,— ta fl. 80,— i e gastonan manteniendonan hopi abow ta sali riba fl. 100,—.
I awor pa kolmo e "voorstel" nobo kier baha e vergoeding pa fl. 20,— i esaki solamente riba e dianan ku ta keda Korsou pa mas ku 12 ora! Fuera di tur e kontratiemponan aki, fuera di tur e "tegenwerking" nan aki, no a wordu menshoná mes e oranan ku ta wordu perdí na aeropuertonan di Aruba i Korsou, wardando konekshon of wardando extra hopi pa un di e hopi "vertraging"nan di nos kompania nashonal ALM.
Sin konta ainda aden dianan di trabow ku esnan ku no ta ambtenar ta perde.
Manera nos ta mira ku no solamente sakrifisionan finansiero mester wordu hasí di parti di e studiantenan (perde dianan di trabow, gastonan ku no ta wordo kontrubie dor di gobierno), no solamente nan ta perde hopi tempo na aeropuertonan wardando nan avion (sin konta e tempo ku nan ta pasa lew di nan famia), sino asta nan ta wordu *boikoteá* di parti di un direkshon kabesura i ku no kier realisa nos situashon geografiko.
Tur e problemanan aki e studiantenan di Korsou no ta pasa aden. Pa nan tur kos ta sigi meskos ku den nan kandidaatsfase. Por ser bisá aki anto sin eksagera i sin ta insularista, ku e studiantenan di Korsou ta wordu priveligiá i esnan di Aruba deskriminá. Pone bon atenshon si, nos kiermeen aki di parti den direkshon di e Hogeschool i algun dosente!

Entre e studiantenan di Aruba i di Korsou mes ta eksisti un bon "understanding" i hopi biaha nan ta juda otro te na unda ta posibel.

No a wordu hasi nada?

Pero kiko a wordu hasi pa purba trese kambio den e situashon aki? Di parti di e studiantenan varios biaha kontakto a wordu tuma ku nos Ministra di Enseñansa. E konklushon ta ku nos mester mira loke gobierno ta hasi pa studiantenan di Aruba komo un "gunst" i no komo un "must". Nos ta di opinion ku sigur-sigur e ta un "must"! Gobierno a sa di prinsipiá ku un estudio, i ta su *deber* di duna tur esnan ku ta kualifiká pa sigi, tur oportunidat pa sigi ku e estudio aki. Ta hopi tristo ora nos mira kon tur aña tin studiante ku no por sigi ku nan estudio. Simplemente pasobra nan trabow no ta permiti nan bai Korsou dos bes pa siman.
Ta asina aki ta wordu trahá na integrashon di e islanan? Esaki nan ta jama "nation-building"?
Den e college di curatornan tin dos hende di Aruba sintá: Felipito Tromp i Oscar Henriquez.
Akaso nan no tei pa defende interes di e estudiantenan di Aruba? Of ta mas fasil pa keda keto i sakudi kabes?
Nos ta spera ku pronto lo bin un solushon pa tur e problemanan aki, i ku tur esnan konserní lo hasi esfuerso tambe pa trese solushon pa e problemanan aki.
Ta di spera ku sentido komun lo prevalesé riba kabesura sentralista!

Van de R.P.C. . . .

(vervolg van pag. 3)

naar een ander eiland: één dag vóór het vertrek naar de nieuwe standplaats;

b. *indien hij ongehuwd is en geen eigen huishouding heeft, bij verhuizing naar een ander eiland: één dag vóór het vertrek naar de nieuwe standplaats;*

III. a. *voor het bijwonen van vergaderingen of zittingen van of het verrichten van werkzaamheden voor publiekrechtelijke colleges of commissies, waarin de ambtenaar is benoemd of aangewezen, en voor zover zulks niet in vrije tijd kan geschieden;*

b. *voor het voldoen aan een wettelijke verplichting, een en ander voor zover dit niet in vrije tijd kan geschieden en omzetting van dienst niet mogelijk is.*

ZIEKTE

Met hoofdstuk VI vermelden tot slot artikel 33 lid 3 dat zegt dat een leerkracht na de derde dag ziek te zijn geweest een geneeskundige verklaring moet overleggen. Echter een schoolbestuur kan reeds na een of meer dagen een geneeskundige verklaring eisen of zelfs een controlerend geneesheer bij u thuis sturen.
Bent u ziek op een vrijdag en bent u de maandag daarop nog steeds ziek, dan moet u ook een doktersbriefje overleggen, omdat het weekeinde ook wordt beschouwd als werkdagen en dus bent u vier dagen ziek geweest.

GRAWATA

Dominica is free. Its national dish consist of plantin, sugar and coconut-oil. Aruba wants to be free. Its national dish consists of tsu-paper, richmond and palmera.

Awor ku Hulanda ta limita entrada di Antianonan nos gobernantenan ta grita i kore bai zundra na Hulanda. Nan ta koi kos di hende hasi di nan.
Nan ta lubida ku Antianonan ta Hulandes hasí, no Hulandes nasi!

Geachte meneer de redakteur,

Al maandenlang brokkelt de zuidkust van Aruba langzaam af en verdwijnt in zee. Niemand kent de oorzaak, maar ik zal het u vertellen: bruha, vanaf Curacao. Zó proberen ze Aruba klein te krijgen! Het wordt hoog tijd dat het Arubaanse B.C. kontra-bruha laat uitvoeren.

Hoogachtend, D. L. te S.

Ya ku Leo Chance ta prefera Wiel ta bon pa e perkura pa Vlengels tambe. Den kareda ku Wiel faya ainda e por stens riba Vleugels pa hib'e Saba.

De Antilliaanse regering maakt bezwaar tegen het feit dat de Antillianen in Nederland niet langer worden opgevangen. Maar wie vangt eigenlijk de Antillianen in de Nederlandse Antillen op?

V.V.D.-kamerlid Erica Verkerk-Terpstra a laga sa: "Als Aruba in de Staten monddood wordt gemaakt, is dat een slechte zaak voor de democratie op de Antillen". Daniel Leo a elogia su palabranan. Pero el a lubida ku e señora a bisa tambe: "Een echte democratie staat of valt met de mate waarin de meerderheid de minderheid respecteert". Daniel Leo komo e representante di un mayoria na Aruba a bisa trenkel trenkel ku e menoria por wel di baha na awa bai Hulanda si e no ta di akwerdo ku e mayoria.

F
F
DE C

feria artesania

Op het gerestaureerde p
maand in de weekends
van het Instituto di Cul
Toeristenburo verdient
leent zich voortreffelijk
Aruba vervaardige artik
druk bezochte keramiel
dering voor de pottenba
een caha di orgel. Ga ge

)'S
US
AFF

'n groot succes

je voor het gerechtsgebouw wordt deze t gehouden. Dit lofwaardige initiatief di Aruba met medewerking van het belangstelling. Het sfeervolle pleintje r dit soort aktiviteiten. Er zijn allerlei op te koop. Ceramica Aruba heeft een d. Vooral de jeugd was in stille bewon- rs. Het geheel wordt opgevrolijkt door eens kijken.

LA REPUBLICA DOMINICANA,

10 uur reizen

Ha, eindelijk weer vakantie. Deze keer een verkenningstocht in het Caribische gebied. Santo Domingo en het mysterieuze Haïti staan op het programma.
De Viasa gaat ons vervoeren. Half vijf vertrek van Curacao, vijf kwartier vliegen, dus nog een hele avond om het nachtleven van Sto. Domingo te verkennen. Tenminste, dat dachten we. Bij het inchecken vernemen we dat er wat vertraging is opgetreden. Ze houden het op 8 uur. Geen probleem, een paar uurtjes Willemstad zijn ook nooit weg. We nemen de bus met het bordje Hato-Punda. Na een sight-seeing van ruim een uur bereiken we inderdaad Punda. We dwalen wat rond door de straatjes van het immer gezellige Willemstad op zaterdagmiddag en bij Lido op het Gomezplein kan je uren blijven zitten en kijken naar onze onderdrukkers. Jammer dat we straks een paspoort nodig . . . Maar kom laten we ons daarin niet verdiepen, het is vakantie.
Terug op de airport krijgen we een ticket voor een stuk kip met een Cola in het restaurant. De cola ruilen voor een biertje lukt niet. Voor eigen rekening, meneer. Het restaurant heeft nu al voor de tweede keer een facelift ondergaan, maar het blijft een ongezellige kantine.

Half twaalf arriveert de Viasa. En dan boffen we nog. Er bevinden zich nog passagiers voor Caracas in de hal. Maar die moeten nog even geduld hebben. Na ons eerst in Sto. Domingo te hebben afgeleverd, worden zij naar Caracas getransporteerd. Dát is pas reizen!
We landen op een moderne ruime airport. Buiten staat een beperkt aantal taxi's tot onze beschikking. 10 dollar naar de stad, meneer. Een politieagent bevestigt ons dat dit de juiste prijs is.
We worden met nog enige personen de auto ingeperst. Het kofferdeksel moet open blijven staan. Na een schier eindeloze rit, waar bij wij de laatste overlevenden zijn, arriveren we bij hotel Naco. 10 dollar bleek inderdaad niet overvraagd te zijn. Om 2 uur liggen we in onze ruime bedden. Vliegen is trager dan u denkt!
De volgende dag zijn we onze ontberingen alweer te boven. Vers fruit en verse melk bij het ontbijt doen wonderen. Met een taxi laten we ons in het centrum afzetten en zoeken we het toeristenbureau op. Heel wat wijzer komen we weer buiten, waar de temperatuur al behoorlijk is gestegen.

Verkiezingen

Het valt onmiddellijk op dat er dit jaar verkiezingen zijn gehouden. De verffabrieken hebben goede zaken gedaan. Geen muurtje of schutting is onbeschilderd: Balaguer: lo bueno es lo mejor (het goede is het beste). De naam Guzman kom je sporadisch tegen. Zelfs monumenten zijn niet met rust gelaten. Vreselijk, dit kost jaren om dat allemaal uit te wissen. Ondanks al die verf is Guzman toch als overwinnaar uit het strijdperk getreden. Er waren nog wel wat strubbelingetjes, maar het waarschuwende vingertje van Uncle Sam deed wonderen.

Toch valt niet te ontkennen dat Balaguer het land in een stroomversnelling heeft gebracht, weliswaar met uitgebreide Amerikaanse hulp. Het ziet er tamelijk welvarend uit. Aan Guzman de taak om de minderbedeelden uit het slop te halen. Hij zal het moeilijk krijgen.
De loterijen floreren hier uitstekend. Overal staan borden volgeprikt met loten, soms een hele straat vol. Er wordt veel gebedeld, ook nog door mismaakte mensen en dat hadden we eigenlijk niet verwacht. Dat gebedel

Tekst en foto's: Rinus de Graaff

een land in ontwikkeling

bederft wel wat van je vakantieplezier. "Gringo, money, money". We slenteren wat rond door het gedeelte wat Zona Colonial genoemd wordt. Op dit uur van de dag kom je alleen nog toeristen tegen. Het begint wat te regenen. We gaan het Alcázar de Colón bezoeken. Een magnifiek gebouw, de voormalige woning van Don Diego Columbus, zoon van de veroveraar van het eiland. Een plechtig oud mannetje leidt ons rond. Het regenen is inmiddels opgehouden en de hitte slaat ons tegemoet. Een bar in de buurt brengt uitkomst. We besluiten een auto te huren, om het eiland te verkennen. Auto huren is duur. Onder de 40 dollar heb je niet veel. Hertz levert ons een Fiat 127, een gevaarlijke rammelkast.

Allures

De peso is het betaalmiddel van Sto. Domingo, met dezelfde waarde als de dollar. Met dollars kun je ook overal terecht. Wat wel aantrekkelijk is: op straat kom je diverse kerels tegen die dollars opkopen voor 1 peso 20, voor travelercheques 1 peso 15. Dat is meegenomen. Op elke 100 dollar 20 peso's winst. Zorg wel dat je geen peso's overhoudt, want het wisselkantoor op de airport neemt ze niet terug zonder bewijs dat je bij een bank hebt gewisseld.
Hotel Naco bezit een zwembad en dat is geen overbodige luxe. Na het zwemmen gaan we het twee blokken verderop liggende winkelcentrum bekijken. Het idee dat je op een eiland zit, moet je van je afzetten. Santa Domingo is een groot land. De stad al herbergt zo'n 500,000 mensen. Het is ook een grote stad, met een dichtbebouwd centrum met daar om heen uitgestrekte woonwijken met brede autowegen, veelal vierbaans. Het deed ons denken aan Venezuela, ook qua ontwikkelingspeil. Aan de overkant van ons hotel ligt restaurant Vesuvio, waar we gaan eten. We bestellen eerst een rumpunch, de nationale drank. Een klein formaat goudvissenkom krijg ik voor m'n neus. Het nachtleven speelt zich af in de omgeving van de Av. George Washington. Een boulevard langs de zeekant met werkelijk grootsteedse allures. Hotels, restaurants, bioskopen, nightclubs, discoteques, alles bij de hand. Santo Domingo is niet goedkoop, we redden het niet met $ 100 per dag, weliswaar inklusief auto.
In de goede restaurants liggen de prijzen tussen de 20 en 30 dollar (met z'n tweetjes). Voor visliefhebbers, zoals ik, is het een paradijs. Hotel Naco bezit een casino. In een wilde bui gaan we met $ 25 ons geluk aan de roulette beproeven. In het begin zit het aardig mee, maar we redden het niet. Het blijft toch een opwindende bezigheid.

Tolwegen

De volgende dag stappen we in onze rammelende voiture, richting Romana. Het wordt een eentonige rit door een wat saai, vlak landschap, op een vierbaansweg, waarvoor tol betaald moet worden. Er wordt landbouw bedreven en er lopen vrij veel koeien. Even buiten Romana, bevindt zich hotel Casa de Campo, een groot, duur, nogal snobistisch resort hotel. We gaan er wat drinken, maar schrikken ons rot van de prijzen. We vluchten en rijden linea rekta terug naar de hoofdstad en slaan de richting naar San Cristóbal in. Dat is veel interessanter. Dit gedeelte is bergachtiger en voor onze ogen ontrolt zich het ene panorama na het andere. Even buiten San Cristóbal bevindt zich het woonhuis van de in 1961 vermoorde diktator Trujillo. Het mahoniehouten huis gaan we bezichtigen. Het ligt er heel fraai op een heuvel. Op de terugweg slaan we nog wat avocado's in. We worden overvallen door een wolkbreuk, waar we niet van terug hebben. Op de tast bereiken we

Avocado's inslaan.

Hotel Casa de Campo, een dure tent.

ons hotel. Het wordt die avond weer vis eten. We worden achtervolgd door een gitaarspelende troubadour. Hij houdt het lang vol, maar ten lange leste scheldt hij ons uit voor "Sin verguenza". Bedankt. Het casino laten we deze avond links liggen.

Puerto Plata

De volgende dag checken we uit en vertrekken richting Santiago, de tweede stad van Santo Domingo. In Puerto Plata, aan de kust, zullen we overnachten. Er moet weer tol betaald worden en de weg ligt als een zilveren lint voor ons. In dat zilveren lint bevinden zich nogal wat kuilen en verzakkingen (betonplaten, je kent dat wel). De Fiat past zich spelenderwijs aan het wegdek aan, zodat de rit geen onverdeeld genoegen wordt. Er is veel te zien op en langs de weg. Soms druk verkeer en dan weer hele stukken erg rustig. Het landschap is fraai, wel vlak, maar de bergen zijn dichtbij.
Santiago laten we letterlijk links liggen en slaan richting Puerto Plata in. We rijden onder een rood geschilderd Balaguerviadukt door. Er is toch niets aan het toeval overgelaten. We komen nu veel suikerrietvelden tegen, waar Haitianen het zware werk opknappen.
Hotel Montemar lijkt ons wel wat.

Zelfs de monumenten . . .

We blijken er met een Amerikaanse familie de enige gasten te zijn. Tot onze verrassing worden we in het Hollands aangesproken.

De dame blijkt de vrouw van de manager te zijn en heeft een tijd in Holland gewoond. Haar vader werkte op een ambassade. Van regelmatig televisiekijken heeft ze heel wat Hollands opgestoken. We hebben nog tijd om het stadje te bezoeken. Allereerst het fort San Felipe, gebouwd in 1540, fraai gerestaureerd. In de baai ligt de Song of Norway, een broertje van de Nordic Prince. Enkele busjes spuwen hele ladingen Amerikaanse toeristen uit, die het fort bestormen. We blijven overeind. Het lukt me zelfs een foto van het fort te maken zonder een toerist er op. We worden weer bestookt door souvenirverkopers. "Gringo, gringo . . ." We kopen wat sieraden van amber. Het heet hier namelijk de amberkust.

Een bergtop (Isabel de Torres) is met een kabelbaantje te bestijgen. Een grandioos uitzicht over de amberkust lijkt ons een waardige afsluiting van deze vermoeiende dag. Helaas gaat dat niet door. Net gesloten, señor. M'n neus. We waren namelijk de enige passagiers. Uit balorigheid gaan we maar wat drinken op het dorpspleintje. Een enorme fles bier wordt er voor m'n neus gezet met een minuskuul glaasje. Gelukkig kan dat vervangen worden door een groter exemplaar. Later begrijp ik de bedoeling van die kleine glaasjes. Een gezelschap van vier personen bestelt een fles bier, met, juist goed geraden, 4 minuskule glaasjes. Je moet maar op het idee komen.
Tot slot nog een duik in het zwembad en het verorberen van enkele, inmiddels rijp geworden avocado's. Vanuit het zwembad zien we knarsetandend nog een funiculaire naar boven gaan.
In het hotelrestaurant eten we en

Haitiaan aan de arbeid.

trakteren we onszelf op een fles wijn. Er is geen casino. We wandelen nog wat langs de zeekant. Long Beach heet het hier. Nou ja, beach, wij als Arubanen zijn nu eenmaal verwend wat beaches betreft. Het wordt vanavond een vroegertje.

Jarabacoa

De volgende dag vertrekken we op ons gemak naar Santiago. We bekijken uitvoerig de bedrijvig-

Bedrijvigheid op de suikerrietvelden.

Een overdekte markt in Santiago.

heid op een suikerrietveld.
Santiago wordt beheerst door een geweldig monument, the monument to the Heroes of the Restoration. Het ligt op een heuvel en Santiago ligt aan onze voeten. Een stad met rechttoe rechtaan straten, zoals vele zuidamerikaanse steden. We wandelen wat rond en laten ons rijden in een koetsje met één paardekracht ervoor. In een overdekte markt kopen we een paar bedrukte T-shirts.
In de namiddag vertrekken we weer richting Santo Domingo, maar even voor La Vega slaan we rechtsaf en trekken de bergen in naar Jarabacoa. Volgens de folders op 1500 meter. We krijgen visioenen van dineren tussen hout en leer bij een open haardvuur. De weg wordt steeds slechter en volgens mij de Fiat ook. Zodra je de grote weg verlaat, is het net of de tijd weer heeft stilgestaan. Rieten hutjes, kleren wassende vrouwen in de snel voorbij stromende riviertjes. Zelfs de rotsen in de riviertjes zijn beklad met verkiezingsleuzen.
We naderen Jacabacoa en hebben het nog steeds warm en het blijft warm. Gelukkig zijn de kamers van hotel Pinar Dorada airconditioned. Er is een zwembad. 1500 meter, aan m'n laars, hooguit 500 meter. De omgeving is fraai, veel pijnbomen, we pompen onze longen vol met pijnbomenlucht. Het dorpje is nog middeleeuws, ongeplaveide straatjes. We kopen een krant en worden door een Amerikaanse vrouw aangesproken. Ze woont hier al jarenlang en is paardenfokster van beroep. Van Aruba had ze nooit gehoord, maar Curacao wel. Mensen uit Curacao kochten wel eens paarden van haar (die pasofino's, dus geen engelsgaande). Het is ons al meer opgevallen dat Curacao veel bekender is dan Aruba. We moeten vroeg eten, want het restaurant gaat om 9.30 uur dicht.

Balaguer

We zijn niet de enige gasten. Er is nog een kwieke oude dame met twee kleinkinderen, twee kindermeisjes en een chauffeur. We maken nog een wandelingetje om het zwembad dat 's avonds meer op een aquarium lijkt. In de lobby zit de oude dame televisie te kijken, de twee kleinkinderen zijn wat hotelmeubilair aan het mollen, het wordt oogluikend toegestaan, zeker een veel terugkomende klant. De tv valt uit. De oude dame wijdt dat aan ongeregeldheden in Santo Domingo en vraagt waar wij vandaan komen. Mayra raakt met haar in gesprek. Ze begint aan een stuk door te ratelen (de oude dame) over de politieke toestand. Het leek mij een dame uit de gesettelde bovenlaag en een Balaguer-aanhangster. Maar nee, ze begint uit te pakken tegen Balaguer: "Een grote dief is het, hij heeft zich rijk gestolen en zijn legerstaf heeft daar van mee geprofiteerd". Ik begon al behoedzaam om me heen te kijken, maar er heerst hier kennelijk een vrije meningsuiting. We kunnen ons eindelijk losmaken en de koffer induiken. We stappen de volgende morgen in een schoongepoetste Fiat. Dat is wel fijn hier. Autowassen is nu eenmaal geen hobby van me en dat wordt hier ook niet gestimuleerd. Er staat wel een jongetje bij, die beloond moet worden voor z'n arbeid. We snuiven nog eenmaal de pijnbomenlucht in en vertrekken. We kunnen doorrijden naar Constanza, maar volgens de paardenfokster is de weg slecht. Terug naar de grote weg. Het valt ons op dat er prachtige bungalows in deze omgeving staan. Nog voor twaalf uur zijn we weer thuis, d.w.z. in hotel Naco, waar we weer met open armen ontvangen worden. De hete uurtjes van de dag brengen we om en in het zwembad door.
Omstreeks 4 uur gaan we nog wat souvenirs kopen in het oude stadsgedeelte. Er is een grote overdekte markt. Veel riet, schoenen en houtsnijwerk.
Tot onze grote verrassing ontmoeten we mevr. Jessen, die in Sheratonkringen op Aruba nog welbekend is. Na een Sheratonhotel in La Paz geopend te hebben, verblijven ze nu alweer anderhalf jaar in Sheraton Santo Domingo.
Die $ 25 zit me nog steeds niet lekker. Op onze laatste avond zullen we nog een poging wagen die terug te winnen. Dank zij m'n katoochinummer 27 lukt het me inderdaad die 25 dollar terug te winnen, maar uiteindelijk kost het me toch weer $ 25. Enfin, de cuba libres waren gratis en veelvuldig. Het zit er weer op en de volgende dag vertrekken we.

Het centrum van Santo Domingo bruist van aktiviteit.

Hé gringo . . .

Schoenen poetsen en loterijen: florerende bezigheden.

Santo Domingo heeft zijn aantrekkelijkheden. Het grote aanbod van vers fruit heeft z'n bekoring. De Amerikanen kunnen terecht in de grote resort hotels met schitterend aangelegde golfvelden. Wat minder in de slappe was zittende toeristen vinden onderdak in de talrijke middenklasse hotels voor redelijke prijzen, allemaal met zwembad. Het huren van een auto is wel aan te bevelen. Vooral het bergachtige gedeelte is rijk aan natuurschoon en overal zijn goede hotels.

De bevolking is vriendelijk en behulpzaam, alleen dat gebedel wordt wel eens vervelend.
Op landbouw- en veeteeltgebied heeft het grote mogelijkheden. Al met al een prettig land waar het goed toeven is.

De moeilijkheden tijdens de verkiezingen hebben hun weerslag gehad op het toeristenbezoek. Vooral de Amerikanen laten zo'n land onmiddellijk links liggen. In een toeristenblad lezen we dat de toeristenstroom nu weer een beetje op gang begint te komen.

Dit bewijst maar weer dat het toerisme een wankele basis is om op te bouwen. Zelfs een groot land als Santo Domingo kan het toerisme niet meer missen en dient alles in het werk te stellen deze grote bron van inkomsten te behouden.

RAPPORT en ADVIES

door PROF. DR. J. J. DUMONT
Instituut voor Orthopedagogiek
Universiteit van Nijmegen, Nederland
MEI - JUNI 1978

BETREFFENDE HET SPECIAAL ONDERWIJS AAN KINDEREN MET LEERMOEILIJKHEDEN

uitgebracht aan de regering van de Ned. Antillen de bestuurskolleges van de eilandgebieden Curaçao, Aruba en Bonaire het bestuur van de stichting "Siña na otro Manera"

UITNODIGING

In eerste instantie werd de opsteller van dit rapport uitgenodigd door de voorzitter van de Stichting "Siña na otro Manera" te Aruba, om het bestuur van de Stichting te adviseren met betrekking tot de voorzieningen die nodig en noodzakelijk zouden zijn ten behoeve van kinderen met leermoeilijkheden. Op aandringen van de inspekteur voor het Buitengewoon Onderwijs op de Nederlandse Antillen werd dit initiatief overgenomen door de Antilliaanse regering en uitgebreid met betrekking tot de problemen van het Speciaal Onderwijs op de drie Benedenwindse Eilanden.
Het bezoek aan de eilanden werd gerealiseerd in het kader van de "Technische Bijstand" en vond plaats van 4 april tot 17 april 1978.

1. VOORGESCHIEDENIS EN UITGANGSPUNT

Een eerste uitgangspunt voor het op te stellen advies lag in het te lage rendement van het basisonderwijs op de Nederlandse Antillen, uitgedrukt in het jaarlijks in de jaarverslagen vermelde hoge percentage zittenblijvers. De oorzaken hiervan zijn meermalen geanalyseerd en nog onlangs opgesomd in het Unescorapport "Education: issues and priorities for development" van 1976.
Een meer direkt uitgangspunt ligt in het rapport dat in 1972 door de toenmalige Psychologische Dienst werd uitgebracht "Een onderzoek onder kinderen met leermoeilijkheden op Aruba". Dit onderzoek werd uitgevoerd onder die leerlingen van de eerste drie klassen van een groot aantal basisscholen die als problematische leerlingen werden gezien door hun leerkrachten. Via extrapolatie werden konklusies geformuleerd voor het hele eilandgebied Aruba: bijna 60% van de aangemelde kinderen zouden op een LOM-school(1) thuishoren, ruim 30% op een BBO-school(2), en 10% bleek "ten onrechte" opgegeven als probleemkind. De nota besluit dan ook met de konklusie "dat een 12-klassige LOM-school de aangewezen oplossing is".
De Stichting "Siña na otro Manera" die zich ten doel stelt om de belangen van moeilijk lerende kinderen te behartigen, nam het rapport van de Psychologische Dienst als uitgangspunt van haar aktiviteiten en trachtte in een intern diskussiestuk een alternatief op te stellen voor de geadviseerde oprichting van een LOM-school.

De situatie op Curacao is verschillend van die op Aruba omdat daar inmiddels drie LOM-scholen zijn opgericht, naast een 7-tal BBO-scholen. Aan uitbreiding van het aantal LOM-scholen wordt voor zover bekend aldaar niet gedacht.
Op Bonaire bestaat één BBO-school met drie groepen en wordt vanuit de basisscholen en Pedagogisch Didaktische Dienst aangedrongen op uitbreiding met klassen voor individueel onderwijs.

Het volgende rapport en advies heeft betrekking op een deel van de onderwijsorganisatie op de Benedenwindse Eilanden. Het betreft een beperkte vraag en een betrekkelijk wel te omschrijven probleem: de problematiek van de kinderen die in het gewone basisonderwijs vastlopen, die door hun leerkrachten als probleemleerlingen gezien worden, wier onderwijsproblemen door de leerkrachten niet opgelost kunnen worden en voor wie zij in de meeste gevallen verwijzing naar een school voor Buitengewoon Onderwijs de enig overblijvende weg vinden.
Het onderzoek dat gebeurde middels bezoeken aan scholen voor gewoon en buitengewoon onderwijs en gesprekken met leerkrachten, schoolhoofden, adviesdiensten, inspektie en bestuurlijke instanties richtte zich op dit probleemgebied. Voor wat betreft de problematiek van het basisonderwijs als geheel, met name de aansluiting op voortgezet en beroepsonderwijs, wordt verwezen naar het eerder genoemde Unescorapport.

2. HET PROBLEEM GEZIEN VANUIT DE BASISSCHOOL

Op vele scholen worden reeds in de eerste klas kinderen aangetroffen die bij de allereerste start al volledig vastlopen. Sommigen redden het iets langer maar leren onvoldoende om naar de tweede klas te kunnen gaan. De meeste kinderen die stagnatie op-

(1) LOM-school: School voor kinderen met leer- en opvoedingsmoeilijkheden.

(2) BBO-school: Buitengewoon Basis Onderwijs, de hier gebruikelijke term voor school voor moeilijk lerende kinderen, vroeger: school voor debiele kinderen.

lopen in het onderwijs blijven in de eerste jaren tenminste éénmaal zitten als zij niet verwezen worden naar scholen voor Buitengewoon Onderwijs.
Bij de omschrijving van de leerproblemen leggen de leerkrachten niet de nadruk op de kapaciteiten respektievelijk de stoornissen van en in het kind, maar op de omstandigheden waaronder het leren zich moet voltrekken.

2.1. Milieu

In de eerste plaats wordt bij deze kinderen die op school vrij snel vastlopen steeds het gebrek aan een stimulerend milieu genoemd. In veel gevallen is nauwelijks sprake van een gezin of een hechte gezinsband. De ouders, voorzover al aanwezig, hebben geen werkelijke interesse voor hun kinderen, vinden dat de school er is om leerproblemen op te lossen, volgen klakkeloos wat hen geadviseerd wordt, of verzetten zich evenzeer zonder inzicht tegen wat hen wordt voorgehouden. Van eigen inzicht of stellingname is geen sprake. Vaak betreft het ouders die zelf een problematische schoolontwikkeling achter de rug hebben en volledig bezet zijn met het oplossen van hun huishoudproblemen. Maar ook daar waar van een redelijk inkomen gesproken kan worden, ontbreekt nog het zicht op morgen, de gerichtheid op toekomst en daarmee wel een van de meest noodzakelijke voorwaarden voor een kind om opgevoed te kunnen worden.
Vanuit het milieu gezien liggen de onderwijskansen voor deze kinderen slecht. Leerkrachten van BBO- en LOM-scholen zijn er van overtuigd en kunnen aan resultaten van kinderen aantonen dat de kapaciteiten en prestaties van deze leerlingen vaak beter zijn dan op basis van de verwijzing verwacht kan worden.

2.2. Taal

Het feit dat het Antilliaanse kind tegelijkertijd de taal moet leren spreken, lezen en schrijven brengt het in een niet te onderschatten nadelige positie.
Van elk kind wordt in alle onderwijs verondersteld dat het zeker vijf jaar lang de taal heeft kunnen praktiseren, alvorens het die taal kan leren lezen en schrijven. Het is lijnrecht in strijd met alle psychologie, pedagogiek en didaktiek om het leren van de drie genoemde taken tegelijkertijd te laten plaatsvinden. Daarmee wordt het taalonderwijs een buitensporige belasting voor het kind: omdat het een komplexe leersituatie betreft, is de kapaciteit van het kind om dit ingewikkelde probleem op zo'n vroege leeftijd op te lossen meer in het geding dan in het één-talige onderwijs.
Dit betekent dat dan niet taal het centrale vak is, maar intelligentie de centrale vaardigheid en daar een sterker selektieve werking van uitgaat dan in elk ander schoolsysteem.
Indien we deze situatie bekijken vanuit de zwakke leerling dan zien we dat deze dubbel de dupe wordt op school. Onvoldoende toegerust van uit zijn voor-schoolse ontwikkeling, komt het kind vervolgens voor een voor hem onmogelijke opgave te staan: tegelijkertijd een taal leren verstaan en spreken, leren lezen en schrijven.
Dit probleem waarmee de kinderen op de gewone basisschool gekonfronteerd worden, wordt bijna onoplosbaar als wij ons richten op BBO- en LOM-school. Op die verzamelplaatsen van verliezers wordt alsnog geprobeerd, meestal met dezelfde middelen in een vertraagd tempo, voor elkaar te krijgen wat eerder niet lukte. Het is begrijpelijk dat op deze wijze het geloof in de effektiviteit van hun werk bij de leerkrachten wel ondermijnd moet worden.
Hoewel ingezien wordt dat invoering van Papiamento als lees-schrijftaal primair in het gewone basisonderwijs zou dienen te gebeuren als onderdeel van preventieve maatregelen, en ook ingezien wordt dat vanuit het voortgezet onderwijs, de samenleving en haar angst voor verlies van karrièrekansen en ook door de immobiliteit in de politieke besluitvorming, invoering van de moedertaal wordt vertraagd en tegengehouden, wordt vanuit het speciale onderwijs deze invoering als hoge prioriteit ervaren. Het moge duidelijk zijn dat waar niet alle onderwijsproblemen en de onderwijsproblemen niet in álle opzichten veroorzaakt worden door de gespleten taalsituatie, zij ook niet alle zullen opgelost worden door invoering van de moedertaal als leesschrijftaal. Maar het zou een groot deel van het probleem oplossen en wel een noodzakelijk deel.
Overigens wordt oplossing van het probleem ook afgeremd door een onmiskenbare scepsis bij leerkrachten die moe gepraat zijn na de jaren zich voortslepende diskussies.
Ernstiger is echter dat de indruk niet ongerechtigd lijkt dat nog te veel Antillianen niet werkelijk geloven in hun taal als een volwaardige taal.
Kultuurspychologisch dunkt het ons suicidaal indien een volk zich niet in zijn taal tot uitdrukking ziet komen. Het is dit geloof in zich zelf en zijn eigen taal dat voor kultuurpolitiek en dus ook voor het onderwijs meer tot uitgangspunt moet dienen.

2.3. Didaktiek

Over deze laatste faktor kan slechts met enige terughoudendheid gesproken worden, omdat de uitspraken slechts op indrukken berusten. Zowel in het gewone basisonderwijs als het buitengewone basisonderwijs zien we dat de onderwijsvormen nog veelal traditioneel klassikaal zijn en uitsluitend klassikaal. Nog weinig vindt men de weg naar aktief groepsleren, projektonderwijs en individualisering. Voor kinderen met leerproblemen werkt dat in zoverre negatief uit dat er geen organisatievorm is die extra hulp voor hen toelaat. Dat dit desondanks toch in sommige gevallen na school gebeurt, of tijdens school als de les door een vakleerkracht wordt overgenomen, is op zich te prijzen, maar ook de betreffende leerkrachten wijzen op het ineffektieve van de werkwijze en het uitblijven van sukses. Komplicerend werkt overigens het feit dat vele leerkrachten slechts globaal inzicht hebben in leerproblemen en met name betreffende de kognitieve voorwaarden voor leren te weinig kennis en observatiepraktijk hebben. Dit versterkt vaak hun twijfel aan effektieve hulp tot ongeloof "dat er echt iets aan te doen is".

3. HET PROBLEEM GEZIEN VANUIT DE BBO-SCHOOL EN DE LOM-SCHOOL

Waar vroeger de verwijzing van leerlingen een zaak was tussen het hoofd van de BBO-school en de GLO-school is de tussenkomst van de Schooladviesdienst Curacao en het Pedagogisch Didaktische Bureau op Aruba en Bonaire zeker als een noodzakelijke verbetering te zien. Daarmee is één belangrijke voorwaarde om de verwijzingsstroom te matigen gerealiseerd.
Vanuit de BBO-scholen en LOM-scholen blijft nu met betrekking tot de verwijzing het probleem bestaan:
— dat kinderen niet meer verwezen worden, omdat de GLO-school denkt dat zij toch wel niet aangenomen zullen worden, omdat zij de selektieprocedure te omslachtig vinden of omdat het leerlingenaantal van de GLO-school terugloopt,
— dat kinderen terecht verwezen worden maar op de school niet geplaatst kunnen worden, een situatie die zich bijvoorbeeld op Bonaire voordoet,
— dat kinderen ten onrechte verwezen worden, derhalve het advies krijgen op de basisschool te blijven, zonder dat daar echter, zo-

als boven beschreven, een adekwate hulp geboden kan worden.
Maar belangrijker dan deze problemen is voor hen het feit dat zowel op de BBO-scholen als op de LOM-scholen leerlingen aangemeld, geselekteerd en aangenomen worden terwijl er en bij de aanmeldende school, en de selekterende dienst en bij de opnemende school de overtuiging is dat het eigenlijk geen kind is voor het buitengewoon onderwijs. Met eigenlijk wordt dan bedoeld dat feitelijk wel de leerresultaten en de schoolvorderingentest een onvoldoende prestatie aanwijzen, maar dat niet gezegd kan worden dat het kind aan kapaciteiten ontbreekt. Immers de intelligentietest die de kapaciteiten wil meten, lijkt daartoe niet een geldig instrument.

4. HET PROBLEEM GEZIEN VANUIT DE DIENSTEN S.A.D. EN P.O.B.

Zoals gezegd spelen de diensten in principe een positieve rol, omdat zij de verwijzingsstroom matigen door het verwijzingsproces te objektiveren en kritisch te begeleiden.
Met betrekking tot de organisatie van het onderzoek van de kinderen is er een plan van de hand van de inspekteur van het buitengewoon onderwijs in samenwerking met de diensten. In het plan wordt een fasegewijze diagnostiek voorgesteld waarin eerst met de verwijzende school de diagnose wordt gesteld en met de school waarnaar wordt verwezen een didaktisch plan wordt ontworpen. In principe bevat dit procedurevoorstel een juiste wijze van handelen en hier moge volstaan worden met er naar te verwijzen.
Maar ook de diensten hebben met niet geringe moeilijkheden te kampen als zij de leerlingen screenen en psychodiagnostisch en didaktisch onderzoeken. Om dit te verduidelijken dienen we even stil te staan bij de vooronderstellingen van testgebruik. Van debiliteit of moeilijk leren wordt gesproken als en de leerprestaties en de kapaciteiten ver achter zijn vergeleken bij het gemiddelde van de leeftijdsgroep. Van leerstoornissen wordt gesproken indien de kapaciteiten normaal, maar de leerprestaties tenminste twee jaar achter zijn bij het leeftijdgemiddelde. De oorzaak van leerstoornissen kan gelegen zijn in de vaardigheden van de leerling of in het in gebreke blijven van de omgeving. Of de oorzaak binnen of buiten de leerlingen gelegen is, is niet aan de testuitslag te zien.
Alleen het betrekken van anamnese, milieuonderzoek en persoonlijkheidsonderzoek bij het intelligentie-, funktie-, ontwikkelings- en schoolvorderingenonderzoek kan daar uitsluitsel over geven. Sterker nog: intelligentie- en de daarvan afgeleide funktie-ontwikkelingstest geven slechts aan dat de oorzaken in het kind liggen naarmate aangetoond kan worden dat ze niet in het milieu, het gezin of de school kunnen liggen. Dit wil zeggen dat deze tests een optimale opvoedingssituatie veronderstellen, een soort opwaartse druk vanuit het milieu.

Bij kinderen uit een verwaarlozend gezin of milieu mag men dus aannemen dat de test meer die ouder-stimulering weerspiegelt dan de kapaciteiten van het kind. De diensten zijn zich dit wel bewust en kunnen niet anders dan in de praktijk hun testuitslagen relativeren. Dat brengt hen in een dilemma: gaan zij uit van de lage testuitslagen, dan lopen zij gevaar het kind ten onrechte naar het BO te verwijzen, gaan zij uit van de totale situatie dan lopen zij gevaar te adviseren het kind in het GLO te houden, wetende dat de situatie daar niet geschikt is voor het kind. Vandaar dat met grote regelmaat beslissingen worden genomen in de zin van verwijzingen die tegelijk voor het individuele kind het beste zijn, maar die het onderwijssysteem zelf aanklagen.

Vervolgens zijn er onvoldoende geeigende testinstrumenten voorhanden. De gangbare taaltests — voor zo als ze in het Nederlands beschikbaar zijn — worden terecht niet gebruikt omdat zij het kind in het nadeel stellen. Maar een eigen taaltest is er niet en de middelen lijken voorshands niet aanwezig om die test te konstrueren, hoe nodig het ook is als de taalproblematiek als vitaal opgevat wordt. Voor wetenschappelijk research is geen mankracht vrij en geen geld beschikbaar.

5. LEERPROBLEMEN: ONDERKENNING

Het eerste dat goed dient te gebeuren, is de onderkenning van ontwikkelingsproblemen op de kleuterschool. Het is van het grootste belang dat de kleuterleidster die meestal de eerste is die de toekomstige leerproblemen kan zien aankomen, dat niet alleen tijdig signaleert, maar ook de juiste observatie toepast, over de juiste begrippen beschikt, de juiste termen hanteert, m.a.w. het probleem noemt bij de naam die het heeft. Zo niet, dan beginnen daar al de misvattingen en kommunikatieproblemen met de ouders.
Hoewel tijdens de bezoeken aan de eilanden nauwelijks kontakt is geweest met de kleuterscholen en geen rechtstreeks kontakt met de opleiding voor kleuterleiders, mag toch uit de gesprekken met basisschoolleerkrachten en instanties opgemaakt worden dat in de opleiding meer aandacht besteed dient te worden aan het onderkennen van ontwikkelingsproblemen middels theorie en praktijktraining in het observeren. Voor de praktizerende kleuterleidsters zou ditzelfde in bij- of nascholingskursussen gestalte dienen te krijgen.
Te dien einde zou de regering er goed aan doen zich ter zake te laten adviseren door deskundigen en de kleuterleidsteropleiding, de kleuterschoolinspektie, de hoofden van kleuterscholen en de diensten.
Wat betreft de onderkenning op de basisschool menen wij tot de konklusie te mogen komen dat ook daar onvoldoende sprake is van probleemgerichte kennis van de leerkrachten, noch van voldoende vaardigheidstraining in het oplossen van leerproblemen en gedragsproblemen. Deze situatie is daarom zo ongunstig omdat zij de voedingsbodem is voor het ontwikkelen en bevestigd krijgen van negatieve verwachtingen, waardoor het probleem uitzichtloos en onoplosbaar dreigt te worden.
Onderkenning dient in pre-service-training geleerd en geoefend, en in in-service-training gepraktiseerd en verbeterd te worden. Daarin ligt een preventieve taak van kleuterleidsteropleiding en Pedagogische Akademie.

(Gaat verder in het decembernummer)

GRAWATA

If that Daniel is coming with a radar, boy, we won't invite him to dinner.

●

Er is een rode miljonair. Hoeveel oranjes waren er? Hoeveel gelen zijn er al en hoeveel zijn er op komst? Zullen er in de toekomst ook blauwe zijn?

●

Aruba a konose falsifikado politiko (referendum) i preso politiko (revolver). Awor nos ta haya refugiadonan politiko. (Arubianonan ku ta hui bai Hulanda).

●

Pa hasi e gastonan di konklave menos ta miho pa e kardinalnan elihi un vice-Papa. After all e gai-bieunan ei no por biaha tur iuna pa Roma.

●

Pa resosializa e presonan gobierno sentral a bin ku e idea magnifiko pa traha un prison unda ku no tin hopi hende ta biba.

●

Awor nos ta bai haya un Arubahuis na Hulanda. Gobierno lo mester gasta hopi plaka pa un Betico-plein, dos| tres bar, un palo di kwihi i un kaminda ku boter i kups benta na banda.

●

Nos hermanos ta kontra pa nos bai traha na nan iuga.
E ruman-mohe mas grandi ta kontra nos iucha. E otro ta bashí. Esnan mas ariba ta chikito.
Nos mama ta nenga nos ("no tin iuga").
Gran kasike, gran kasike pa mi'n muri unda mi bai despues di independensia?

●

Daniel ta trese tur eksperto bin siña nos kon ta piska. Ora nan bai nan ta bai ku nan materialnan. Nos ta keda siñá, pero ta keda piska tras di rif.

●

Nos no por siña na Papiamento. Pero si kome ku bachi den Papiamento.

●

In tegenstelling tot anderaluidende berichten, delen wij u mede dat er geen Angora en Siamese katten in de gerechten van het Papiamento-restaurant worden verwerkt.

●

Waarom zouden er eigenlijk zoveel zaken, die om aanpak vragen, hier bij ons maar blijven liggen?
Redenering Arubaan: laten de Hollanders het aanpakken, ze hebben het toch altijd gedaan?
Redenering Hollander: wij mogen het niet aanpakken, dat past immers niet meer in deze tijd?
Redenering andere groepen buitenlanders: wij hebben ons verenigd in clubs voor onze mensen en richten onze aktiviteiten op die groep in de gemeenschap!
Overige buitenlanders: wij kunnen het niet, we zijn hier toch tijdelijk en bovendien, dat taalprobleem . . .
Ergo: Niemand pakt iets aan.
Excuus: aanpakken is een taak voor "de ANDER"!

ABONNEMENT

Geachte lezer,
Als u zich wilt abonneren op Skol i Komunidat, vul dan onderstaand formulier in en stuur het zo snel mogelijk naar het volgende adres:

SKOL I KOMUNIDAT, REAMURSTRAAT 2, ORANJESTAD, ARUBA, NED. ANT.

Wij verzoeken u uw check samen met het formulier te versturen.
Ook kunt u het geld storten op onze bankrekening: A.B.N. nr. 31.47.886.

- -

JA. Ik wil mij abonneren op het maandblad Skol i Komunidat voor de prijs van:

- ☐ *Antillen:* *NAf. 12,50 per 10 nummers*
- ☐ *Nederland:* *NAf. 16,— per 10 nummers*
- ☐ *Overige landen:* *NAf. 17,— per 10 nummers*

(a.u.b. aankruisen wat op u van toepassing is).

NAAM: ....

ADRES: ....

....

Gelijktijdig ☐ *stuur ik een check*
☐ *stort ik het bedrag op uw bankrekening.*

Handtekening ....

ABONO

Kerido lektor,
Si bo ta interesá pa aboná riba e revista Skol i Komunidat, yena e formulario aki bou i mandé mas pronto posibel pa nos na e sigiente adres:

SKOL I KOMUNIDAT, REAMURSTRAAT 2, ORANJESTAD, ARUBA.

Nos ta suplikabo pa manda bo check huntu ku e formulario.
Tambe ta posibel pa depositá e suma riba nos kuenta bankario: A.B.N. nr. 31.47.886.

- -

Si, mi ta interesá pa aboná riba e revista Skol i Komunidat pa e prèis di:

- ☐ *Antiyas:* *NAf. 12,50 pa 10 numero*
- ☐ *Hulanda:* *NAf. 16,— pa 10 numero*
- ☐ *Otro paisnan:* *NAf. 17,— pa 10 numero*

(Por fabor, marke un x den loke ta aplikable pa bo).

NOMBER: ....

ADRES: ....

....

Adhuntu mi ta ☐ *manda un check*
☐ *depositá e suma riba boso kuenta bankario*

Firma ....